

Asunnottomuus rekistereissä: Tilastokeskuksen selvitys asunnottomuustilastoinnin kehittämisestä

Helena Aaltonen, 12.3.2024, ARA-webinaari:
Asunnottomuuskysely – haasteita ja mahdollisuuksia

Esityksen sisältö

- Toimeksiannon sisältö ja tekijät
- Selvityksessä käytetyt aineistot
- Analyysin eteneminen ja lopputulos
- Johtopäätökset
- Aikaa kommenteille ja kysymyksille

Selvitystyön tavoite

Tilastokeskus sai vuonna 2022 Ympäristöministeriöltä toimeksiannon selvittää mahdollisuuksia kehittää asunnottomuuden tilastointia

Voidaanko luoda kansallisiin tietojärjestelmiin pohjautuva henkilöpohjainen asunnottomuuden tilastointijärjestelmä?

Selvitystyön tekijät ja tuotos

- Projektiryhmä Tilastokeskuksessa:
Projektinvetäjä, kehittämispäällikkö Anna Pärnänen, yliaktuaarit Helena Aaltonen, Markus Rapo ja Arja Tiihonen
- Ohjausryhmä ympäristöministeriön
järjestämä: YM, TK, THL
- Ympäristöministeriölle luovutettiin raportti
loppukeväästä 2023, jossa tuotiin esille
tilastoinnin mahdollisuudet ja esteet
- ”Selvitys asunnottomuuden tilastoinnista”,
saatavilla YM:n kirjaamosta

Tehtäväkokonaisuudet

Kartoitetaan Tilastokeskuksen tilastotuotannossa käytössä olevat rekisteriaineistot ja analysoidaan voidaanko niistä tunnistaa asunnottomuuteen viittaavia tekijöitä

Tutkitaan mahdollisuuksia yhdistää kuntien omia rekisteriaineistoja olemassa oleviin tilastoaineistoihin

Kartoitetaan muita mahdollisia tietolähteitä ja niiden sisältöjä (esim. RISEn vankitilastot, tulevaisuudessa käytettävissä olevat esim. Kanta-palvelurekisteri)

Selvitetään kunnille suunnatun tiedonkeruun mahdollisuuksia ja kustannuksia

Kuvataan todennäköisesti ilman asuntoa olevat demografisten tietojen, taloudellisen toiminnan sekä asumishistorian mukaan

Sidosryhmäkeskustelut

- Kaupungeista tavattiin Helsingin, Espoon, Vantaan, Turun ja Tampereen edustajia
- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA)
- Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL)
- Kaupunkien kiinteistöosakeyhtiöt: Espoon asunnot oy, VAV asunnot oy (Vantaa), Tampereen vuokra-asunnot oy, Tampereen vuokratalosäätiö ja TVT-asunnot oy (Turku)
- Tutkija Veera Niemi (Turun yliopisto), SEGRA-tutkimushanke

Asunnottomuuden määritelmä

- Selvitystyön pohjalla on ARA:n käyttämä asunnottomuuden määritelmä: Asunnoton on henkilö, jolla ei omaa vuokra- tai omistusasuntoa ja joka elää
 - Ulkona, porrashuoneissa, ensisuojuissa
 - Asuntoloissa tai majoitusliikkeissä päivittäisillä maksusitoumuksilla olevat
 - Huoltokotityyppisissä asumispalveluyksiköissä, kuntouttavissa yksiköissä, sairaaloissa tai muissa laitoksissa, jos henkilö ei ole pysyvästi hoidon vuoksi näissä ja hakee asuntoa
 - Tilapäisesti tuttavien ja sukulaisten luona asunnon puutteen takia

Selvityksessä käytetyt aineistot

TK:n henkilötieto- varanto

- Väestötietojärjestelmän tiedot pohjana
- Demografiset tiedot (syntymäaika, kansalaisuus, sukupuoli, avioliitto, asuminen ym.)
- Elinoloja kuvaavat tiedot (asunto, tulot, etuudet, ammatti, työllisyys, opiskelu ym.)

Täydennys- tietopyynnöt

- Kelan perustoimeentulotuki-rekisterin tieto asumismuodosta
- Sosiaali-Hilmo-rekisterin vakituinen asumismuoto

Saamatta/ pois jääneet aineistot

- Kaupunkien kiinteistöosakeyhtiöiden vuokra-asuntojen hakijatiedot
- Sosiaalihuollon asiakasrekisteritiedot (Findatan kautta)
- Häädöt
- Ensisuoja- ja turvakotien käyttö
- Maksuhäiriömerkintätiedot
- Vapautuvien vankien tilanne

Aineiston analyysin eteneminen

Asunnottomien etsiminen rekistereistä 1/3

Lähtö-
kohta

**Elonmerkkitarkas-
telu**

On tuloja, etuuksia,
sairasvakuutuskorva-
uksia kolmen
edeltävän vuoden
aikana

Pide-
tään

85 000 henkilöä

Puuttuu vakituisen
asumisen pysyvä
rakennustunnus
(PRT)

Poiste-
taan

-2 000 henkilöä

Puuttuu kotikunta ->
Ei kuulu väestöön

Poiste-
taan

-17 000 henkilöä

On tilapäisen
asumisen pysyvä
rakennustunnus tai
tilapäisesti ulkomailla

Asunnottomien etsiminen rekistereistä 2/3

Poistetaan

-32 000 henkilöä

Asuu pysyvästi
laitoksessa

Poistetaan

-6 000 henkilöä

Saa KELA:n yleistä tai
eläkkeensaajan
asumistukea, tai
perustoimeentulo-
tuen asumislisää, ml.
puoliso ja lapset

Poistetaan

-8 000 henkilöä

Omistaa asunnon, tai
puoliso tai alaikäisen
vanhempi omistaa
asunnon. Eläke
maksetaan
ulkomaille.

Poistetaan

-3 000 henkilöä

Ulkomaan
kansalainen, jolla ei
tuloja, ei työllinen
eikä työtön, ei
opiskele

Asunnottomien etsiminen rekistereistä 3/3

Poistetaan

-300 henkilöä

Perustoimeentulotukea saaneista poistetaan jos ei-asunnoton, tai Sosiaali-Hilmon mukaan ei-asunnoton

Poistetaan

-20 henkilöä

Alaikäinen

Poistetaan

-10 henkilöä

Aseellista - tai siviilipalvelusta suorittava

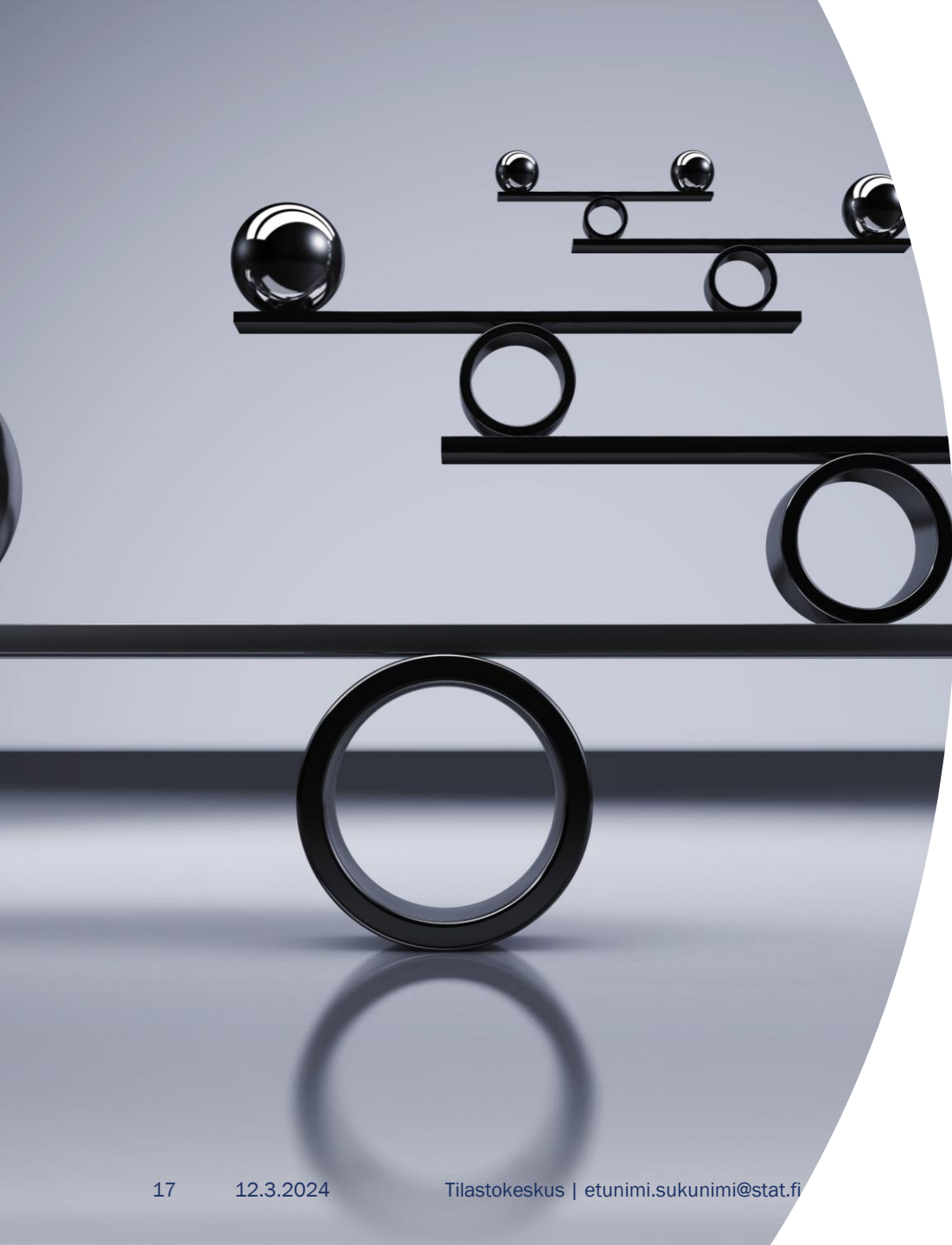
Poistetaan

-6 000 henkilöä

Postiosoitetarkastelun avulla poistettavat

Postiosoitetarkastelun perusteella poistettavat

- Postiosoite ja rakennus löytyy DVV:n rekisteristä
- Hoivakodin tai laitoksen osoite
- Edunvalvojan osoite
- 6 000 henkilöä

Postiosoitteen perusteella perusjoukkoon jäävät

- c/o -osoite yksityishenkilön luokse
- Poste restante/Postilokero
- 4 800 henkilöä
- Osoite puuttuu
- 4 500 henkilöä
- -> asunnottomaksi määrittyy reilut 9 000 henkilöä

Haasteet asunnottomuuden tunnistamisessa

- Avoliittoja ei pysty tunnistamaan ilman asumistietoa/osoitetta
- Itsenäisesti asuntoa etsivät lyhytaikaisen elämäntilanteen takia asunnottomat
- Osoitteettomat/ilman PRT:a olevat ikääntyneet
- 3 000 henkilöllä oli säännöllisiä tuloja yli 20 000 €/vuosi
- Osoitteettomista lähes kaikilla oli verotettavia tuloja
- Yli puolella asunnottomien joukosta vuositulot alle 15 000 €
- Perustoimeentulotukea maksettu yhtä usein kuin koko väestölle
- Puolet työllisiä, viidesosa työttömiä

Lopputulema

- Raportin teon hetkellä eikä aivan lähitulevaisuudessa asunnottomien tilastointi rekisteripohjaisesti ole mahdollista
- Aineistojen saatavuus esteenä
- Aineistojen laatuun liittyvät kysymykset
- Kanta-rekisteri sosiaalityöistä parantaa tilannetta, rekisteri kokonaan valmis 2026, jäädäänkö odottamaan?
- Vuokra-asunnon hakijatietojen saaminen edellyttäisi lakimuutosta
- **Vaihtoehtoisesti kunnat jatkavat tiedonkeruuta henkilö pohjaisena, ja Tilastokeskus täydentää tietoja**
- Tiedonkeruukäytäntöjä voitaisiin yhtenäistää TK:n johdolla

Kysymyksiä? Kommentteja!

